

"לפעמים מועיל לצדיק עבירה אחת שעשה יותר מכל מצוותיו שעשה כל ימיו!"

|| הרה"ג ר' פנחס פרידמן ||

"תורה היא וללמוד אני צריך"

והנה הלואי שאזכה להיות עפר ואפר תחת כפות רגליו הקדושות של רבן של ישראל ה"חתם סופר" זי"ע, אולם כלל גדול שנינו בגמרא (ברכות סב.): "תורה היא וללמוד אני צריך", על כן הבה נתבונן בדברי ה"חתם סופר" שיש בהם כמה פליאות:

א) איך יעלה על הדעת שאהרן היה צריך להיכשל בחטא העגל כדי שיקנה בנפשו מדת הענוה, הלא מקרא מלא דיבר הכתוב (שמות ד יד): "ויחר אף ה' במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הנה הוא יצא לקראתך וראך ושמח בלבו". ופירש רש"י: "וראך ושמח בלבו, לא כשאתה סבור שיהא מקפיד עליך שאתה עולה לגדולה, ומשם זכה אהרן לעדי החשן הנתון על הלב". הרי לנו שהקב"ה בעצמו העיד על גודל ענותנותו של אהרן.

ב) ידוע מה שפירש רש"י על הכתוב (שמות ו כו): "הוא אהרן ומשה, יש מקומות שמקדים אהרן למשה, ויש מקומות שמקדים משה לאהרן, לומר לך ששקולין כאחד". הנה כי כן מאחר שהכתוב מעיד על משה (במדבר יב ג): "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה", איך אפשר לומר על אהרן שחסרה לו מדת ענוה, עד שהיה צריך לחטא העגל כדי שיקנה בנפשו מדת הכניעה.

ג) הלא משה רבינו העיד על עצמו ועל אהרן אחיו (שמות טז ז): "ונחננו מה", כלשון הגמרא הנ"ל שהקב"ה אומר נתתי גדולה: "למשה ואהרן, אמר, ונחננו מה", והנה מקרא זה נאמר בפרשת ירידת המן בחודש אייר עוד טרם מתן תורה וכל שכן שהיה קודם חטא העגל, הרי שעוד לפני חטא העגל כבר העיד משה על אהרן: "ונחננו מה", אם כן איך אפשר לומר על אהרן שנכשל בחטא העגל כדי שיקנה בנפשו מדת ענוה.

ד) לפי דברי ה"חתם סופר", נתכוון הנביא מלאכי באמרו: "תורת אמת היתה בפיהו", ללמדנו כי על ידי חטא העגל קנה אהרן בנפשו ג' מדריגות של ענוה שסימנם אמ"ת - א'פר מ'ה ת'ולעת. אך לפי זה צריך ביאור איך יתפרש המשך דברי הנביא: "תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו, בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון, כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו, כי מלאך ה' צבאות הוא". וכי מלאך ה' צבאות צריך לחטא כדי שיקנה בנפשו מדת ענוה.

"ליתן פתחון פה לבעלי תשובה"

על כן כדי לברר מקחו של צדיק אמניא מילתא חדתא בדחילו ורחימו בביאור דברי ה"חתם סופר", על פי מה ששנינו בגמרא (ע"ז ד:):

חתם סופר: "לפעמים מועיל לצדיק עבירה אחת יותר מכל מצוותיו... שעל ידי החטא קונה שפלות בנפשו"

"תורת אמת היתה בפיהו", אהרן נכשל בעגל כדי שיקנה ג' בחינות: א'פר מ'ה ת'ולעת ראשי תיבות אמ"ת

"טוב מאד זה יצר הרע", כי על ידי החטא נעשה עניו בבחינת מא"ד נוטריקון מ'שה א'ברהם ד'וד

פלא והפלא איך אפשר לומר על אהרן הכהן, שהשיג מדת ענוה רק על ידי שנכשל בחטא העגל

"לא מרובכם מכל העמים חשק ה' בכם, אמר להם הקב"ה לישראל, חושקני בכם שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטין עצמכם לפני, נתתי גדולה לאברהם, אמר לפני, ואנכי עפר ואפר, למשה ואהרן, אמר, ונחננו מה, לדוד, אמר, ואנכי תולעת ולא איש, אבל עובדי כוכבים אינו כן, נתתי גדולה לנמרוד, אמר, הבה נבנה לנו עיר".

כאשר נתבונן נראה כי במאמר זה נזכרו ג' מדרגות של ענוה, אברהם שאמר: "ואנכי עפר ואפר", משה שאמר: "ונחננו מה", דוד המלך שאמר: "ואנכי תולעת ולא איש". והנה אמ"ת נוטריקון א'פר מ'ה ת'ולעת שהם ג' מדריגות של ענוה, וזהו שדיבר הנביא בשבחו של אהרן ליישב מה שנכשל בחטא העגל: "תורת אמת היתה בפיהו", כי על ידי חטא העגל קנה בנפשו ג' מדריגות של ענוה שסימנם אמ"ת - א'פר מ'ה ת'ולעת. אלו תוכן דבריו הקדושים.

ועתה בא וראה כי על פי דברי ה"חתם סופר" יפתח לנו פתח לבאר מדרש פליאה (ילקוט שמעוני פרשת בראשית רמז טז ד"ה והנה טוב מאד) על הכתוב (בראשית א לא): "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד - והנה טוב זה יצר טוב, מאד זה יצר רע". וכבר תמחו המפרשים איך אפשר לומר על היצר הרע שהוא: "טוב מאד".

אך לפי האמור יש לומר שהמדרש נתכוון ללמדנו הרעיון הנשגב שלמדנו מדברי ה"חתם סופר" בלשון קדשו: "כי לפעמים מועיל לצדיק עבירה אחת שעשה, יותר מכל מצוותיו שעשה כל ימיו, שעל ידי אותו החטא קונה כניעה ושפלות בנפשו". נמצא כי לפעמים היצר הרע שמחטיא את האדם הוא יותר טוב מהיצר טוב, כי לולי החטא יכול אדם בקלות לבוא לידי גאוה שהוא גרוע מכל העוונות, לכן יוצדק לומר: "טוב זה יצר טוב, מאד זה יצר רע".

ויש להוסיף על זה פרפרת נאה, כי תיבת מא"ד נוטריקון מ'שה ד'וד א'ברהם, שלשה הצדיקים שנזכרו בגמרא שהיו להם ג' מדריגות ענוה: אפר, תולעת, מה, הנה כי כן זהו שדרש המדרש: "טוב מאד זה יצר רע", כי על ידי היצר הרע זוכים להגיע למדריגות ענוה של ג' הצדיקים הרמוזים בתיבת מא"ד נוטריקון מ'שה ד'וד א'ברהם.

וביאר כי זהו רק בחוטא ששב על עוונותיו בתשובה שלימה, וגם אחרי התשובה יש לו תמיד לב נשבר ונדכא בזוכרו אשר חטא, לכן בעל תשובה כזה הוא חשוב יותר מהצדיק שלא חטא ואין לו לב נשבר, והנה מעט מלשון קדשו בדברו על החוטא שעבר עבירה:

"ואחר כך שב ממנה תשובה שלימה בכל תנאיה, ושם עונו לעומתו ונוכח פניו, ומבקש תמיד המחילה עליו ונכלם מבושתו מהבורא... חוטא זה הוא שיש לו יתרון על הצדיק, שלא חטא החטא ההוא והדומה לו, כי הצדיק אין בטוחים בו שלא יתגאה ויגבה לבו וירום במעשהו, וכבר נאמר כי יש חטא שמועיל לשב יותר מכל צדקות הצדיק, ויש צדקה שמזקת לצדיק יותר מכל חטאות השב, כשיפנה לבו מן הכניעה ודבק בגאות ובחונף ואהבת השבח.

כמו שאמר אחד מן הצדיקים לתלמידיו, אילו לא היה לכם עון, הייתי מפחד עליכם ממה שהוא גדול מן העון, אמרו לו, ומהו גדול מן העון, אמר להם הגאות והחונף, ובשב כזה אמרו ורבותינו, במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד".

הרי לנו דברים ברורים שכתב בתוך דבריו: "כי הצדיק אין בטוחים בו שלא יתגאה ויגבה לבו וירום במעשהו, וכבר נאמר כי יש חטא שמועיל לשב יותר מכל צדקות הצדיק". ומהו הביא ה"חתם סופר" בשמו בלשון קדשו: "כי לפעמים מועיל לצדיק עבירה אחת שעשה, יותר מכל מצוותיו שעשה כל ימיו, שעל ידי אותו החטא קונה כניעה ושפלות בנפשו". ומחדש ה"חתם סופר" כי מטעם זה נכשל אהרן הכהן בחטא העגל כדי שיקנה כניעה בנפשו.

"תורת אמת היתה בפיהו" אמ"ת - א'פר ת'ולעת מ'ה

נחזור לדברי ה"חתם סופר", שמבאר לפי זה מאמר הנביא שדיבר בשבחו של אהרן הכהן (מלאכי ב ו): "תורת אמת היתה בפיהו". וצריך ביאור מאי קמשמע לן, וכי יעלה על הדעת ח"ו שלא היתה בפיהו תורת אמת. אך הביאור כזה על פי מה ששנינו בגמרא (חולין פט.):

בשבת קודש הבאה עלינו לטובה, אנו קוראים בתורה את פרשת השבוע פרשת כי תשא, וגם פרשת פרה שהיא אחת מד' פרשיות שאנו קוראים בחודש אדר, הנה כי כן דבר בעתו מה טוב לשלב בין שתי הפרשיות.

בפרשתנו פרשת כי תשא למדנו על חטא העגל, חטא נורא שמלווה את ישראל בכל הדורות, כמו שכתוב (שמות לב לד): "וביום פקדי ופקדתי עליהם את חטאתם". ופירש רש"י: "תמיד כשאפקוד עליהם עוונותיהם, ופקדתי עליהם מעט מן העון הזה עם שאר העוונות, ואין פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפרעון עון העגל".

ענין זה מתקשר להפליא עם הקריאה בפרשת "פרה אדומה", לפי מה שהביא רש"י (במדבר יט כב) בשם רבי משה הדרשן טעם על חוקת הפרה שהיא כפרה על חטא העגל:

"ויקחו אליך, משלהם, כשם שהם פרק נזמי הזהב לעגל משלהם כך יביאו זו לכפרה משלהם. פרה אדומה, משל לבן שפחה שטינף פלטין של מלך, אמרו תבוא אמו ותקנה בצואה, כך תבא פרה ותכפר על העגל".

אמנם בהשקפה ראשונה אינו מובן כלל, מהו הקשר בין המשל: "תבוא אמו ותקנה בצואה", ובין הנמשל: "כך תבוא פרה ותכפר על העגל", כי הן אמת שבמשל דרכה של האם היא שיש לה אחריות וסבלנות לנקות לכלוך בנה, אולם מהו הנמשל: "תבוא פרה ותכפר על העגל", וכי הפרה היא אמם של ישראל שיכולה לכפר על חטא העגל.

רעיון נשגב של החתם סופר

ויש לומר בזה רעיון נכבד, בהקדם ליישב הפליאה הגדולה על אהרן הכהן שהיה צדיק נשגב איך נכשל במעשה העגל, הלא מקרא מלא דיבר הכתוב (משלי יב כא): "לא יאונה לצדיק כל און". וכן מבואר בגמרא (יבמות צט:): "בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן צדיקים עצמן לא כל שכן".

והנה מצינו על כך דבר פלא במשנתו הטהורה של ה"חתם סופר" (פרשת בהר דף עח. ד"ה ויש לרמז), על פי מה שהעתיק בלשון קדשו בשם ה"חובות הלבבות" (שער התשובה פרק ח): "כי לפעמים מועיל לצדיק עבירה אחת שעשה, יותר מכל מצוותיו שעשה כל ימיו, שעל ידי אותו החטא קונה כניעה ושפלות בנפשו". לפי זה אומר ה"חתם סופר", כי מטעם זה סיבב הקב"ה שיכשל אהרן בחטא העגל: "כי קנה כניעה בנפשו על ידי מעשה העגל".

טרם שנמשיך בדברי ה"חתם סופר" ראוי להעיר, כי מה שכתב בלשון קדשו אינו העתקה מלה במלה מהלשון של ה"חובות הלבבות" אלא כך הוא משמעות דבריו, ולתועלת הענין מחמת היותו יסוד גדול שפותח לנו שער לכמה ענינים, נעתיק דברי ה"חובות הלבבות" המבאר בדברי קדשו, על איזה סוג בעל תשובה אמרו בגמרא (ברכות לד:): "מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין".

"אמר רבי יהושע בן לוי, לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה... והיינו דאמר רבי יוחנן משום רשב"י... לא היו ישראל ראוין לאותו מעשה אלא להורות תשובה לרבים". ופירש רש"י: "לא עשו ישראל את העגל, כלומר גיבורים ושליטים ביצרם היו, ולא היה ראוי להתגבר יצרם עליהן, אלא גזירת מלך היתה לשלוט בם, כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה".

ובהשקפה ראשונה יפלא מאד, מה ראה הקב"ה להכשילם בחטא חמור כזה רק כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה. אך לפי דברי ה"חתם סופר" יש לומר, כי דוקא משום שישראל היו ברום המעלות: "**גיבורים ושליטים ביצרים**", נתעורר בשמים החשש שמא יבואו לידי גאווה שהוא קשה מכל העוונות, ועל ידי זה לא יוכלו לשים לב לשוב בתשובה על עוונותם.

על כן הכשילם הקב"ה בחטא העגל כדי שיהיה להם לב נשבר, ועל ידי זה יש פתחון פה לבעלי תשובה שיכירו בחטאם וישבו לה' בלב נשבר ונדכה. נמצא לפי זה כי מה שלמדנו מדברי ה"חתם סופר", שאהרן הכהן נכשל בחטא העגל כדי שיקנה בנפשו מדת הכניעה, הנה לפי האמור מטעם זה ממש נכשלו ישראל בחטא העגל.

המחוייב בדבר מוציא את הרבים ידי חובתן

נקדים עוד מה שביאר הבעש"ט הקדוש זי"ע בדרך רמז מה ששינינו במשנה (ר"ה כט.): **"זה הכלל כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן"**. [ראה בספר "בעל שם טוב" (פר' אחרי) בהגהות "מקור מים חיים" (סימן ד) בענין זה]. כי תכלית עבודת הצדיק בעולם הזה היא, להחזיר את ישראל בתשובה ולקרבם לאביהם שבשמים.

אולם כלל גדול הוא שהצדיק אינו יכול להעלות את ישראל, אלא אם כן יש לו ירידה קצת לפי בחינתו להיות מחוייב בדבר מעין הפגם של ישראל, ועל ידי שהוא עולה ומתעלה לתקן את עצמו, הוא ממשיך עמו גם את ישראל למעלה. וזהו ביאור המשנה: "זה הכלל **כל שאינו מחוייב בדבר**", צדיק שהוא נמצא רק למעלה ואינו מחוייב בדבר מעין פגם ישראל, **"אינו מוציא את הרבים ידי חובתן"**, אינו יכול להוציא את הרבים מהעונות שלהם עכדה"ק.

על פי הקדמה זו מבאר הרה"ק רבי גדליה מליניץ זי"ע ב"תשואות חן" בפרשתינו, הטעם ששבר משה רבינו את הלוחות אחרי חטא העגל ככתוב (שמות לב יט): **"ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחולות, ויחר אף משה וישלך מידייו את הלוחות וישבר אותם תחת ההר"**. ולכאורה תמוה איך עשה משה רבינו רעיא מהימנא מעשה כזה, לשבור את הלוחות שהיה כתוב עליהם עשרת הדברות מתוך חרון אף וכעס.

אך הענין הוא כי כאשר ראה משה גודל פגם ישראל שחטאו בעבודה זרה, השתוקק לתקן אותם ולהחזירם בתשובה, אמנם הרי כדי להעלותם היה צריך להיות מחוייב בדבר מעין הפגם, לכן שת משה רבינו עצה בנפשו: **"ויחר אף משה וישלך מידייו את הלוחות וישבר אותם"**, וכבר אמרו חז"ל (שבת קה:): **"המקרע בגדיו בחמתו, והמשבר כליו בחמתו, והמפזר מעותיו בחמתו, יהא בעיניך כעובד עבודה זרה"**.

נמצא כי על ידי שחרה אפו של משה ושבר את הלוחות בחמתו, הרי זה כביכול כאילו עבד ח"ו עבודה זרה מעין הפגם של בני ישראל שעשו את העגל, ועל ידי זה היה משה בבחינת: **"מחוייב בדבר"** ויוכל להוציא אותם מידי חובתם. וזהו שאמר משה להקב"ה (שמות לב לב): **"ועתה אם תשא חטאתם"**, שחטאו בעגל הרי מוטב, **"ואם לא מחני נא מספרך אשר**

כתבת", שהרי גם אני חטאתי בחטא שלהם על ידי ששברתי את הלוחות.

אהרן נכשל בחטא העגל כדי שיתקן את ישראל

ועתה בא וראה מה שמצינו בזה דבר נפלא ב"תפארת שלמה" (פרשת שמיני ד"ה ויאמר משה), שמבאר לפי זה הטעם שנכשל אהרן בחטא העגל כדי שיהיה בבחינת **"מחוייב בדבר"**, ועל ידי זה יוכל **"להוציא את הרבים ידי חובתן"**, כלומר שיוכל לתקן את ישראל אשר

כדי שיקנה בנפשו מדת הכניעה, לפי האמור נראה לפרש כוונתו כי אהרן מצד עצמו בגודל קדושתו, ודאי שלא היה צריך לבוא למדת ענוה על ידי שיכשל בחטא כל כך חמור, אך היות שתפקידו בקודש היה להיות הכהן גדול שעומד ומכפר על בני ישראל, והרי כלל גדול הוא: **"כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן"**.

וכבר נתבאר כי מה שנכשלו ישראל בחטא העגל, אף שלא היו ראויין לאותו מעשה, הוא רק כדי להורות תשובה שיקבלו לב נשבר ונדכה, כי הם לא היו במדריגה כזו לקנות



בנפשם מדת הכניעה בלי החטא, אולם כדי שיקבל האדם לב נשבר ונדכא על ידי החטא צריך סייעתא דשמיא, כי לפעמים החטא גורם שיתרחק האדם ח"ו יותר מהקב"ה, כמו ששינינו במשנה (אבות ד ב): **"עבירה גוררת עבירה"**.

על כן סייב הקב"ה שגם אהרן יכשל בחטא העגל, כדי שיקבל לב נשבר ונדכא מחטא זה, ועל ידי זה יהיה בכוחו להשפיע על בני ישראל, שגם הם יקבלו לב נשבר מחטא העגל ולא יתרחקו מהקב"ה, נמצא כי על ידי זה היה אהרן בבחינת **"מחוייב בדבר"**, כדי שיזכה להוציא את הרבים ידי חובתן, להשפיע מלבו הנשבר מחטא העגל שגם להם יהיה לב נשבר מחטא זה.

יומתק להבין בזה ביתר שאת מה שפירש רש"י: **"קרב אל המזבח, שהיה אהרן בוש וירא לגשת"**, שהרי הוא גרם לעשיית העגל ואיך יעיז לכפר על ישראל. על כך אמר לו משה: **"למה אתה בוש לכך נבחרת"**, כלומר הלא זאת היא הסיבה שנכשלת בחטא העגל, כדי שתתבייש ותקבל לב נשבר ונדכא, ועל ידי זה תוכל להשפיע על ישראל שגם להם יהיה לב נשבר, נמצא כי הבושה שלך היא הסיבה שראוי אתה לגשת לעבודת הקודש.

ועתה בא וראה איך כל זה נרמז בדברי הנביא שדיבר בשבחו של אהרן: **"תורת אמת היתה בפיהו"**, היינו כפירוש ה"חתם סופר" שנכשל בחטא העגל, כדי שיקנה בנפשו ג' מדריגות ענוה שסימנם **אמ"ת** – א'פר מ'ה ת'ולעת, ועל זה מקשה הנביא: **"ועולה לא נמצא בשפתיו, בשלום ובמישור הלך אתי"**, אם כן איך אפשר לומר שהיה צריך לחטא העגל כדי שתהיה לו מדת ענוה.

לכן כדי ליישב קושיא זו אומר הנביא: **"ורבים השיב מעון"**, פירוש שהיה צריך **"להורות תשובה לרבים"**, וכל כך למה, **"כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו"**, שהשפיע מדעתו ותורתו לכל ישראל ללמדם דרך בעבודת ה', על כן היה צריך לבוא לענוה על ידי חטא העגל, כדי שישפיע גם עליהם מדת ענוה מחטא העגל, אבל אהרן מצד עצמו לא היה צריך לכלל זה: **"כי מלאך ה' צבאות הוא"**.

פרה אדומה כפרה על גאווה

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הטעם שפרה אדומה היא כפרה על חטא העגל, על פי מה שהביא בספר "בעל שם טוב" (פרשת חוקת אות א) בשם הבעש"ט הקדוש זי"ע, כי פרה אדומה היא כפרה על גאווה, שכן **"פרה"** היא מלשון **"פרה ורבה"** שמפרה ומגדיל דעת האדם להחשיב את עצמו. והנה הגאווה הוא שורש לכל העוונות, על כן היא **"אדומה"** שרומזת על העוונות ככתוב (ישעיה א יח): **"אם יהיו חטאיכם כשנים"**, לכן צוה הקב"ה לשרוף את הפרה עד אפר, כדי לבטל קליפת הגאווה עד שיהיה בבחינת (בראשית יח כז): **"ואנכי עפר ואפר"**.

וזהו שכתוב (במדבר יט ו): **"ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך אל תוך שריפת הפרה"**. ופירש רש"י (בפסוק כב) בשם רבי משה הדרשן: **"ארז הוא הגבוה מכל האילנות ואזוב נמוך מכולם, סימן שהגבוה שנתגאה וחטא, ישפיל עצמו כאזוב ותולעת, ויתכפר לו"**. הרי מבואר כי פרה אדומה היא כפרה על חטא הגאווה עכדה"ק.

והנה כבר הזכרנו מה שפירש רש"י: **"וביום פקדי ופקדתי, תמיד כשאפקוד עליהם עוונותיהם, ופקדתי עליהם מעט מן העון הזה עם שאר העוונות, ואין פורענות באה על ישראל שאין בה קצת מפרעון עון העגל"**. ויש לבאר הענין בזה, כי ידוע שהגאווה הוא שורש כל החטאים, כמו שכתב ב"שערי תשובה" לרבינו יונה (שער ראשון אות כז): **"ובעל הגאווה נמסר ביד יצרו, כי אין עזר השם עמו אחרי אשר הוא תועבת השם"**.

נמצא כי אם חוטאים ישראל מחמת שאין להם מדת ענוה, הרי מתברר שלא הועילו כלום בחטא העגל להכניס בהם לב נשבר, ואז נענשים ח"ו גם על חטא העגל מאחר שלא היתה בזה שום תועלת, ולכן **"וביום פקדי ופקדתי, תמיד כשאפקוד עליהם עוונותיהם, ופקדתי עליהם מעט מן העון הזה עם שאר העוונות"**.

הנה כי כן הרווחנו להבין מדוע פרה אדומה היא כפרה על חטא העגל, כי מאחר שתכלית חטא העגל היתה שיקנו ישראל בנפשם לב נשבר ונדכה, ועל ידי הגאווה הם גורמים ח"ו להעיר שוב חטא העגל, לכן טהרת הפרה שמכפרת על הגאווה ומשפיעה בלב האדם שישפיל עצמו כאזוב ותולעת, מכפרת בכך גם על חטא העגל.

ועתה בא וראה דבר נפלא, הרי כבר למדנו מדברי ה"חתם סופר" כי ג' מדריגות של ענוה סימנם **אמ"ת** ראשי תיבות א'פר מ'ה ת'ולעת, ועל זה נאמר באהרן: **"תורת אמת היתה בפיהו"**. והנה בפרה אדומה שהיא כפרה על הגאווה, נזכרו שלש מדות הללו, הא כיצד, בפסוק: **"ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך אל תוך שריפת הפרה"**, מבואר שהשליכו **"תולעת"** אל שריפת הפרה שהיא **"אפר"**, ככתוב (במדבר יט ט): **"ואסף איש טהור את אפר הפרה"**, הרי יש לנו ב' בחינות **"תולעת"**, **"אפר"**.

נשארה עדיין הבחינה הג' של מדת **"מה"**, אולם ענין זה נשלם על ידי שצוה הקב"ה למשה: **"ויקחו אליך פרה אדומה תמימה"**, ופירש רש"י בשם המדרש: **"לעולם היא נקראת על שמך, פרה שעשה משה במדבר"**. ויש לומר כדי לעורר בזה בחינת משה שהיה בבחינת: **"ונחננו מה"**, לכן דוקא לו נאה לעשות את הפרה המכפרת על גאווה, הרי לנו בפרה אדומה כל ג' מדריגות של מדת ענוה שסימנם **אמ"ת** - א'פר מ'ה ת'ולעת.